



НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У РОМАНІ БЕККІ АЛЬБЕРТАЛЛІ «САЙМОН ПРОТИ ГОМО(САПІЄНС) ПРОПАГАНДИ»

У сучасному світі перекладацькі трансформації – це важливий інструмент для досягнення адекватного і природного перекладу тексту, мета якого передати зміст, сенс, атмосферу, культуру та інші особливості вихідного тексту. Застосування перекладацьких трансформацій – звична практика серед фахівців у галузі перекладу, оскільки вони дають змогу адаптувати текст до специфіки цільової мови і аудиторії.

Роман “Simon vs. the Homo Sapiens Agenda” американської письменниці Беккі Альберталлі орієнтований на підлітків. Тож при перекладі важливо враховувати не лише лексичну та культурну специфіку, а й психологічну складову. У статті ми маємо на меті проаналізувати переклад Діани Маліги та визначити на основі конкретних фрагментів з тексту, до яких перекладацьких трансформацій вона вдається при перекладі (за основу візьмемо наукові розробки В.Карабана).

“So, *what’s the point of the fake name?*” [3, с. 3]

«А *нащо ти взагалі пишеш* під фальшивим іменем?» [2, с. 7]

Якщо перекласти фразу “*what’s the point of the fake name*” дослівно, отримаємо: «*який сенс фальшивого імені?*». Проте для більш емоційного та природнього звучання, використано додавання («*взагалі*», «*пишеш*»), і заміну “*what’s*” – «*нащо*» (замість дослівного перекладу «*який*»).

“I guess *that* worked out brilliantly” [3, с. 4]

«Та виходить, *мій план* спрацював просто блискуче» [2, с. 8]

Тут спостерігаємо конкретизацію. Слово “*that*”, зважаючи на контекст, набуває більш конкретного значення «*мій план*». Подібна трансформація часто зустрічається при перекладі з англійської мови, для якої характерні слова із широким семантичним значенням.

“It’s just *not that big of deal*” [3, с. 4] / «Узагалі *не біда*» [2, с. 8]

“*No big deal*” – англійська ідіома, що означає “*to not be a serious problem*” («*не бути серйозною проблемою*», якщо перекласти дослівно). У нашому випадку застосовується генералізація («*біда*» – більш загально), а також контекстуальна заміна, оскільки в МП не має відповідного вислову.

“...depending on whether Martin can *keep his mouth shut*” [3, с. 4]

«...усе залежить від того, чи зможе Мартін *утримати язика за зубами*» [2, с. 8]

Тут навпаки МП має відповідник, зрозумілий українській аудиторії. Тому замість буквального перекладу «*тримати свій рот закритим*», Д.Маліга використовує вислів «*утримати язика за зубами*», що робить репліку більш природньою.

“I don’t know what it would mean for *Blue*” [3, с. 5]

«Проблема в тому, що я не знаю, як зреагує *Блу*» [2, с. 8]

«*Блу*» («*Блакитний*») більшу частину роману сприймається як ім’я, тому для кращого занурення в історію, доречно використати транскрибування (коли літерами мови перекладу передається звукова форма вихідної мови), як це зробила Д. Маліга,.

“Some *straight kid*, who barely knows me, *advising* me on *coming out*” [3, с. 6]

«Якийсь *малий гетеро*, геть мене не знаючи, *роздає поради* щодо мого *камінгауту*» [2, с. 9]

Тут використано контекстуальну заміну відповідником у МП (“*straight*” – «*гетеро*»), додавання «*роздає*» з метою передати емоції персонажа, зокрема роздратування, а також транскрибування “*coming out*” – «*камінгаут*», адже дослівний переклад «*відкритися*», «*вийти з*» – недостатньо точний у цьому випадку.

“*I almost laugh*” [3, с. 6] / «*Я мало не розреготався*» [2, с. 10]

Це приклад формальної негативації, коли форма слова або словосполучення, замінюється на протилежну (у нашому випадку позитивна на – негативну), а зміст одиниці, залишається в основному подібним [1, с.291].

Отже, переклад роману Беккі Альберталлі “Simon vs. the Homo Sapiens Agenda” вимагає застосування різних перекладацьких трансформацій. Найчастіше при перекладі з англійської мови на українську зустрічались такі перекладацькі трансформації, як контекстуальна заміна та конкретизація. Вони роблять текст більш природнім і зрозумілим для українського читача, беручи до уваги лексичні, культурні та психологічні особливості. Також перекладачка використовує генералізацію, транскрибування, формальну негативацію, описовий переклад, вилучення та додавання. Ці стратегії допомагають зберегти атмосферу та психологічний аспект книги, а також адаптувати твір для української молодіжної аудиторії.

Література:

1. Карабан В.І. Переклад наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга, 2004. 575 с.
2. Альберталлі Б. Саймон проти гомо(сapiєнс) пропаганди. Київ : Серія «художньої літератури», 2024. 356 с.
3. Albertalli B. Simon vs. the Homo Sapiens Agenda. UK: Greekwood, 2015. P: 3-6.